

V paragrafih 2.—11. je določeno, kaj se postaja o
kako morajo vinogradniki in drugi pridelavci. Kaj
ter prodajalci vina postopati, da ne prelojski pr
postavbo v navskrižje. Posebno važna sta paragrafi
8. in 9., obsegajoča napravo in prodajo, odn
porabo petjota in druge domače pijače. adje, ki
Glasom § 9. nov. vinsk. zakona ter glajcer ne
dostavka, člen III., mora vsakdo, ki je nap
petjot ali tropinščeno bodisi brez dodatni
adi pri

j tacega
Koroš
lance!
jajo vs
alnozbo
li volilo
Weiss je
da baje
daj daj
celj zlo
sklicnje
ivajo na
Tudi vo
pri nas
nauer in
Nema
pač daj
stilni pri
tah. Če
javnosti
o ljudje
im itak
erikalne
azvidijo
joči du
ak, mar
ikateri
omagajo
kjer je
sina po
daj, ko
čanstva
nad po
za njo,
ni sto
kmetov
osvetno
orilizuje
t ravno
ega me
katero
jo! Ve
otroka,
neod
rali in
ne pa
esdor
auerja
kandi

z dodatkom cukra, samo za domačo porabo, to naznaniti do 31. januarja pristojnemu županstvu, navedši množino narejene pijače in število družinskih oseb, ki pridejo pri porabi te pijače v postev.

Razen tega je na dotičnem sodu, kjer je taka pijača, napraviti neizbrisno znamenje križa (X) ter še napisati dotičnemu kraju običajno ime take pijače.

Županstva morajo napraviti posebne izkaze o naznanjenih posestnikih ter natančno izpolnjene izkaze predložiti do 15. februarja pristojnemu glavarstvu, da se pošlje prepis kletarskemu nadzorniku, ki potem izvršuje nadaljno kontrolo.

Kdor opusti tako naznanilo ali vedoma napadno poroča, zapade običajni kazni in sicer do 200 K denarne kazni ali do 14 dni zavora. Enaki kazni zapade vsak pridelovalec in prodajalec vina, ki nima v svojih kletah vidno obešenega vinskega zakona. Kdor pa prodaja petjot ali tropinščico sploh in se ne ravna po predpisih §§ 6., 7. in 8. novega vinskega zakona, se kaznuje z denarno globo 10 do 100 K ali z zapornim trestom do treh mesecev, ali pa z obema kaznima obenem.

V boljše pojasnilo bodi še povedano, da veja to le za pijačo, ki je bila napravljena z dodanjem vode in cukra ali tudi brez cukra. Pijača napravljena iz gnilega ali drugega grozdja z dodanjem ali brez dodatka cukra, ni na tako naznanilo navezana, istotako ne jabolčnik. Kaznivo je pa prodajanje s cukrom zboljšanega vina za pristno vino. Prodajati se pač sme, toda kot tako, t. j. le kot vino in če se je prej naznanilo, da je posiljeno. Strogo prepovedana pa je prodaja z jabolčnikom pomešanega vina.

Ker se nadziranje po državnih kletarskih nadzornikih še povsod izvršuje, naj vsakdo spoštuje te predpise, da se izogne nepotrebnim situacijam in kaznim.

Po „Kmetovalcu“ Fr. Gombač.

Osnajte sadno drevje!

Ras čudno je, da se večina naših kmetovalcev še za vsako drugo poljko rastlino nekaj pobriga, a za sadno drevje bore malo ali prav nič. Poglejmo le na pr. koliko si vsak posamezen kmetovalec prizadeva pri trti, da bi dobil od nje kolikor mogoče veliko zrelega in okusnega grozdja. Na mrazu in burji vihti pozimi močan in težak kramp ali pikon, da zemlji osrdje globoko prerablja, pazi da trto pravilno vsadi, pravočasno in pravilno obreže, očisti, priveže, poskropi, požvepla itd. Pa tudi pri vseh drugih poljskih rastlinah poskrbi, da se jim ne bo godila kaka krivica. — Sedaj pa pogledjmo, kako se oskrbuje sadno drevje. Če se je že kolikaj pravilno vsadilo to je vse in zmeni se dalje zanj malokateri. Redki ga v mladosti obrezujejo, mu gnojijo, ga osnažijo in pomlad. Če poprašša našega kmetovalca, zakaj sadno drevje tako zanemara, dobiš navadno ta odgovor:

Zato ker ni današnji nič več s sadjerejo. Sadno drevje noče prav rasti, kakor je rastle nekdaj, noče več tako roditi, kakor je rodilo nekdaj in če že kaj obrodi, je vse piškavo, grintavo, umazano ali celo na drevesu gnije. Naše sadje, razen zgodnjih hrušk, breskev in češenj, nima pa tudi nikake prave cene. Vrh vsega tega redim s sadnimi drevesi le škodljiv mrčes. Včasih me pograbi jeza, da bi vzel sekuro in vse posekal ali potolažim se nato in mislim si, no pustim ga še to leto, morda ravno letos obrodi. — Dragi! ko bi le nekoliko pomislil in se spomnil o tej priliki pregovora „Kdor nič ne da, naj tudi ničesar ne pričakuje“, bi gotovo nehal tarnati. Vsega zla si sam kriv.

Poglejva nekoliko po svetu. Kake lepe nove dobe za sadje po drugih deželah, pa le radi tega, ker umno sadjarijo. Tam, kjer se bavijo že od nekdaj z umno sadjerejo videl boš dandanašnji blagostanje. Za sadje skupijo, ker postaja od leta do leta dražje, vedno več in več. Kaj naj bi počeli, če se obnesejo drugi poljski pridelki slabo in bi sadja ne bilo? Ozirva se le nekoliko na Češko, Tirolsko in drugam. Koliko tisočakov dobe te dežele za svoje sadje, ki ga pošiljajo od tam v daljne kraje. Sicer ne bom zanikal, da ni tudi v naši deželi nasajenih mnogo sadnih dreves in da se ne dobi tudi pri nas za zgodnje sadje dokaj tisočakov,

ali koliko več in lepšega sadja bi se lahko še pridelalo, ko bi se sadno drevje pravilno oskrbovalo.

Da se pridelava veliko, lepega in debelega sadja, ni toraj dovolj, da se vsadi sadno drevje samo pravilno in v zame le vrste, kojim se zemlja in podnebje prilagata, ampak mora se sadno drevje tudi pravilno oskrbovati. Sadno drevo oskrbovati pa se pravi v mladosti obrezovati ga, mu gnojiti in ga snažiti, ter po potrebi tudi pomladiti. O vsem prej navedenem se je že mnogo pisalo, a še dandanes zapazimo prav pogostoma, da se sadna drevesa ne snažijo, zato naj danes vnovič opozorim na to opravilo.

Ljudski pregovor pravi: „Snaga je Bogu in ljudem draga“. Če toraj razumem gospodar povsod gleda na red in snago, moral bi gledati na njo tudi pri sadnem drevju, saj je tudi ono plodonsna poljska in vrtna rastlina. Kaj se pravi sadno drevje osnažiti? Sadno drevje osnažiti se pravi odstraniti z istega vse ono, kar mu je v škodo. V škodo pa so mu pregoste, suhe in polomljene veje, one mladike ki rasto iz debela, korenin in po debelejših vejah ali takozvani vodeni poganjki, lesna goba, stara lubad, mah, lišaji in mrčesja gnezda in zalega.

Vzemi toraj drevesne skarje ali one, ki se rabijo za obrezovanje trt, škarje, ki se nataknejo na dolg drog, drevesno žagico, strguljo in lestvo in hajd na delo, kakor hitro mrz mraz ponehuje.

Če vidiš, da so veje pregoste, ali je drevo pogladilo več mladik, nego jih zamore pošteno prerediti ter obrodit dovoli primerno debelega sadja, odstrani ali odreži jih. Kajti čim več lesu ima sadno drevje, tolikaj prej začne hirati, rodi droben, nezrten sad in če že cvete močno, obrodi potem le malo in malovrednega sadja, to pa radi tega, ker mu odtegnje hrano preobile veje in mladike. Poglej le trtorezja, kako skrbni da ne pusti trti preveč lesa. Marsikateri kmetovalec misli še dandanes, da bo imel škodo, ako vejo odreže, ker bi mu morda ista obrodila, ako bi jo pustil na drevesu. Veruj, da temu ni tako in zadovolji se rajši z manjšo množino sadja, a to naj bo debelo in okusno.

Odreži tudi vse suhe, bolehave in prelomljene veje, kakor tudi take, ki se med seboj križajo in druga ob drugo drgnejo. V suhih vejah se redi le mrčes, posebno pa lubadarji, bolehave in polomljene veje so pa drevesu le v kvar, ker se zgubijo v njih sok po nepotrebnem; veje, ki se med seboj drgnejo, pa vsled tega zbole, vse skupaj pa preprečijo, da ne more v krono drevesa zrak in svetloba. Pri koščicastem sadju, včasih tudi pri hruškah, zapaziš, da so mladike tako na gostem, kakor bi bile po drevesu privezane metle iz brezovih šib. Tudi te treba odstraniti.

Če je veja debela, odžagaj jo z drevesno žagico, nato pa rano pogladi z ostrim nožem in namaži z mrzlo tekočim cepilnim voskom. Ran, ki si jih napravil pri odrezovanju s škarjami, ni treba zamazati, take se kmalo zacelijo. Obreži do zdravega lesa tudi vse stare rane in bolna mesta in zamaži jih z ilovico, koji si primešal nekoliko karama. Ko imaš odrezati vejo ali mladiko docela, pazi da jo odrežeš na takozvani vejni prstan ali lubadin kolobar, ki se nahaja tam, kjer prehaja deblo v vejo. Nikar ne reži toraj preveč v živo, a tudi rogovile ali štora ne smeš pustiti, kajti oboje je napačno. V prvem slučaju se rana ne more zlahka zaceliti, v drugem pa jame štor in obenem tudi deblo gniti. Če je kaka veja prelomljena, odžagaj jo blizu vejnega prstana kake druge zdrave veje, ki poganjajo iz korenin po debelu in iz debelejših vej.

Ko si ga tako osnažil, čaka te še drugo delo pri drevesu. Po debelu in debelejših vejah te čaka še stara lubad, mah, lišaji, gobe, po vrhah pa ptičji lim, razen mrčes in goseničja zalega. Vzemi toraj stare vreče ali rjuhe, razgrni jih pod drevesom ter ostrgaj z drevesno strguljo vso staro lubad, mah in lišaje. Vse to drevesu močno škoduje, ker ne more zrak do lubadi in preobila mokrota iz drevesa, pod to nesnago pa je skrit tudi razen škodljiv mrčes. Pazi pa, da lubadi preveč ne raniš.

Tu pa tam zagledaš po vejah starih zanamjenih dreves neke temnozelenne metle, katerih posamezne vejice imajo na gornjem koncu po 2 nasproti si stoječa lističa. Te metle so neka rastlinska zajedalka, katera se živi od

drevesnega soka in njene korenine segajo v les vej. Ta zajedalka se zove ptičji lim, ker se izdeluje iz nje ptičji lim. Ker obrodi seme, katero ptiči prav radi žro, zato ga lahko zanesejo ptiči z bolnih na druga zdrava drevesa. Če raste po tanjših vejah, naj se ista kar odreže, ako raste pa na debelejših vejah, naj se izreže tako globoko, da se ga izruje s koreninami vred kakor kurje oko.

Marsikdaj rasto po sadnem drevju tudi lesne ali kresilne gobe. Nasele se posebno rade na ranah koščicastega sadnega drevja. Zato se priporoča, da se večje rane, ki so nastale z odrezavanjem vej ali kako drugače, najpoprej pogladi z nožem, nato pomaže najpoprej z rastopino vitriolja in še le na to rana zamaže z drugim drevesnim mazilom. Tudi kresilno gobo se mora izrezati do živega in rano skrbno zamazati.

Poglej dobro tudi v vrhe. Meseca julija namreč je posedal po drevju nek bel in črno progast metulj, takozani glogov belin in položil svoja jajčeca na listje. Vsak metulj oziroma samica zaleže kakih 300 jajčec. Avgusta meseca izlezejo iz jajčec gosonice, katere objedajo listje in se pred zimo po kakih 6—10 zaprede skupaj v list z neko pajčevinasto mrežo. Aprila meseca zlezejo iz mreže in nadaljujejo z objedanjem. Ako pogledaš letos na sadna drevesa, zapaziš že od daleč po vrhah bele mešičke. V teh belih zapredkih ali mešičkih tiči skrit drug sovražnik sadnih dreves ali gosonice takozvane zlatoritke. Samica tega metulja, ki je popolnoma bele barve, ima na zadku poleg belih dlak nekaj zlatorumen čopič in zove se zato zlatoritka. Samica položi jajčeca meseca avgusta na listje sadnih dreves v kupčke in prevleče jih potem po vrhu z volno, ki jo ima na zadku. Iz jajčec se izvale v kratkem gosonice, ki se drže v kupčkih. Do jeseni požro nekaj listov, sicer pa ne napravijo v istem letu posebne škode. Preden listje odpade, se gosonice zapredejo v precej trden bel ovoj, kjer prezimijo. Ko nastopi spomladi toplo vreme in so sadna drevesa ozelenela, prično s svojim škodljivim delom in objedo drevo do golega.

Vzemi toraj škarje, ki so nataknjene na drog, odreži z istimi vse take zapredke, poberi jih s tal, deni na kup in sežgi. Ako jih s škarjami ne moreš doseči, vzemi drevesno plamenico ali bakljo. Vzemi kos platna od kake stare vreče, zvij jo v klobaso, preveži tu pa tam z vrvice in namoči jo potem v žveplu, katero si raztopil v kaki stari kozici nad žrjavico in pusti potem, da se žveplo ohladi in strdi. Bakljo pritrdi potem na dolg drog, užgi jo in osmоди s plamenom iste ne le prej omenjena goseničja gnezda, ampak tudi suho sadje, ki je slučajno obviselo na sadnem drevju. V slednjem se nahajajo namreč glivice, ki povzročajo razne boleznine na sadju.

Pred kakim poldrugim mesecem sem čital v nekem tukajšnem političnem časniku, da se opozarja občinstvo, naj poskrbi da se poberejo in pokončajo do konca januarja vsi zapredki ali beli mešički, ki se nahajajo na posameznih borovcih in v gozdu, ker drugače se izvrši to na njihove stroške po drugih osebah. Ker je bilo lani mnogo in je letos še več takih mešičkov po sadnih drevesih, zdi se mi primerno, opozoriti mimogrede na zakon, tičeč se zatiranja škodljivega mrčesa na poljskih rastlinah. Državni zakon od 30. aprila 1870 pravi med drugim tole: „Vsi posestniki, uživalci, najemniki so dolžni do konca marca vsakega leta, ali če občinski predstojnik dovoli odlog, do konca meseca aprila očistiti svoja sadna ali lepotična drevesa, svoje grme, svoje lesene plote in hišne stene v vrhah in vinogradih, na poljih in travnikih zapredenih gosenic, žužkovih zalog in mešičkov ter pobrana goseničja gnezda sežgati ali kako drugače pokončati itd.“

Nato spravi vse, kar je padlo med strganjem z drevesa, na kup in sežgi, deblo in belebeje veje pa namaži potem z apnenim deležem, da pomoriš še ostali mah in lišaje in zapreš izhod mrčesu, ki se nahaja še v razpoklinah. Za mazanje delba in debelejših vej naj se rabi navadno omelo za beljenje sten, tanjše veje in one, ki ni mogoče zlepa do njih, poskrope naj se če le mogoče s škropilnico za trte. Posebno tam, kjer prehaja deblo v vejo in veja v drugo, naj se dobro namaže z apnenim beležem, ker tam se navadno nahaja razna mrčes in njegova zalega. Po takem mazanju postane lubad